

HUSITÉ

Husova smrt pobouřila mnoho obyvatel naší země. Jeho učení dál šířili Husovi stoupenci. Těm se začalo říkat **husité**. K husitům se hlásila chudina, měšťané, rolníci i někteří šlechtici. Jejich znamením se stal **kalich**. V zemi nastaly obrovské nepokoje. V Praze roku 1419 proběhla tzv. **defenestrace**. Husité v čele s knězem **Janem Želivským** vyhodili z oken radnice radní, kteří tam právě zasedali. Ve stejném roce také umírá **král Václav IV.** Nastává mnoho let trvajících **období husitských válek**.

VÍŠ, ŽE...?

Kalich byla nádoba, která se používala při bohoslužbách. Víno (symbolizující Kristovu krev) z něj směli pít jen představitelé církve. Husité vyžadovali přijímání vína z kalicha pro všechny věřící. Kalich se proto stal **symbolem rovnosti všech lidí**. Husitům se také říkalo **kališníci**.

Symbol husitů – kalich

Jan Žižka z Trocnova

JAN ŽIŽKA Z TROCNOVA – HUSITSKÝ VOJEVŮDCE

Husitům velel skvělý bojovník **Jan Žižka z Trocnova**. Narodil se někdy okolo roku 1360. Pocházel z **chudého šlechtického rodu**. Byl věrným posluchačem kázání Jana Husa v Betlémské kapli. Přijal **Husovo učení** a přidal se k husitům.

Husité v roce 1420 založili v jižních Čechách **město Tábor**. Žižka byl zvolen jedním ze čtyř **hejtmanů**. Ti se starali o vojenské záležitosti. Ve městě chtěli husité žít v lásce a bez majetku jako kdysi Ježíš. **Lidé si zde měli být rovni**.

BRATŘI A SESTRY, ZALOŽÍME SVOJE MĚSTO A BUDEME V NĚM ŽÍT PODLE HUSOVÝCH IDEÁLŮ. NAZVĚME HO TÁBOR!

ODEVZDEJ VEŠKERÝ SVŮJ MAJETEK! V TÁBOŘE ŽIJEME VŠICHNI V LÁSCE A CHUDOBĚ JAKO KDYSI JEŽÍŠ.

VÍŠ, ŽE...?

Jan Žižka býval zbojníkem. Působil v bratrstvu silničních zlodějů a vedl válku proti šlechtickému rodu Rožmberků. Václav IV. mu však za jeho činy dal milost. Žižka poté skončil ve službách polského krále. Podílel se na porážce řádů německých rytířů, kde přišel o své první oko. Na druhé oko oslepl během obléhání hradu Rabí, kdy ho do oka trefila tríska.

KŘÍŽOVÉ VÝPRAVY

V letech 1420 až 1433 byly proti husitům pořádány vojenské výpravy. Vojákům, kteří byli najati papežem, se říkalo **křížáci**, protože měli na svých oděvech **kříž – symbol křesťanů**. Z toho důvodu se těmto výpravám říkalo **křížové**. Křížových výprav proti husitům bylo celkem pět a všechny skončily **vítězstvím husitů**.

M Spočítej, kolik let trvaly křížové výpravy proti husitům.

Husité měli pod kontrolou většinu měst v Čechách. Korunovace krále Zikmunda byla prohlášena za neplatnou. **Žižka** vedl úspěšně husitská vojska, i když už byl úplně slepý. Mezi svým lidem byl natolik oblíbený, že se po jeho **smrti v roce 1424** jeho příznivci z východních Čech nazvali **sirotci**. Husity po smrti Jana Žižky vedl dál hejtman **Prokop Holý**.

VÍŠ, ŽE...?

Jednou z husitských novot bylo zavedení voustatých kněží. Plnovous byl podmínkou vysvěcení na kněze. **Prokop Holý** se jmenoval „Holý“ proto, že jako jeden z mála si nechal narůst jen knír.

KONEC HUSITSKÉHO Hnutí V ČECHÁCH

Husité byli ve svých bojích velmi úspěšní, neustálé války však značně vyčerpávaly život lidí. Upadal obchod, zastavil se rozvoj umění, **zemi sužoval hlad a nemoci**. Husité **vyplenili mnoho klášterů, hradů i celá města**. Důsledkem husitských válek během 15. století zahynula téměř polovina českých obyvatel a zaniklo několik stovek vesnic.

V husitském vojsku narůstaly rozpory, které vedly k **rozdělení husitů**. První část tvořili husité v čele s Prokopem Holým, kteří chtěli dál vést boje. Proti nim stáli ti, kteří už chtěli s boji skončit a spojili se s panským vojskem. Utkali se spolu **v bitvě u Lipan roku 1434**. Prostí husité byli poraženi a **husitské vojsko zaniklo**.

V roce 1436 museli husité souhlasit s nástupem **krále Zikmunda Lucemburského na český trůn**. Odpuřcem jeho zvolení byl **Jan Roháč z Dubé**, který se po bitvě u Lipan ujal velení zbylé táborské obce.

VÍŠ, ŽE...?

Maroldovo panoráma Bitva u Lipan je největším obrazem v ČR.

CO TO JE?

Panoráma – rozměrný malovaný obraz doplněný plastickým popředím.

- CJ**
- Zjisti, který je další význam slova „panoráma“.
 - Vysvětli ho na příkladu věty.

Výjev z panoramatického obrazu Bitva u Lipan (Autorem je český malíř 19. století Luděk Marold.)

ZBRANĚ HUSITŮ

Husitská vojska tvořili především prostí obyvatelé. Tomu odpovídal i způsob husitského válečnictví. Husité měli nedostatek zbraní, a tak si **na zbraně upravili zemědělské nářadí** – cepy, kosa nebo sekery. Z dřevěných bojových vozů husité při bitvách sestavovali nedobytné **vozové hradby**. Také začali mezi prvními v Evropě používat **palné zbraně**. Veliteli husitského vojska byli **hejtmani**. Vojáky doprovázely i ženy a děti.

Husité v bitvách vítězili, protože byli přesvědčeni, že jako pokračovatelé myšlenek Jana Husa bojují za správnou věc. Měli dokonce jakousi svoji hymnu – **píseň Ktož jsú boží bojovníci**. Ta jim dodávala odvalu a sílu. Pátá křížová výprava se **v roce 1431 u Domažlic** dala na útěk, jen co slyšela zpěv blížících se husitů.

HUSITSKÁ KULTURA

Během husitských válek bylo zničeno velké množství kulturních památek, obrazů a soch. Jednou z dochovaných významných památek této doby je **Jistebnický kancionál** (sbírka duchovních písní v latině i češtině). Obsahuje známé písně: **Ktož jsú boží bojovníci** a **Povstaň, povstaň, veliké město pražské**.

ZAPAMATUJ SI!

Na přelomu **14. a 15. století** vyvolává **chování církve** u obyčejných lidí nespokojenost. O nápravu církve se snažil kněz a učitel na univerzitě **Jan Hus**. Byl však **6. července 1415 upálen**. Husovo učení dál šířili jeho stoupenci – **husité**. Založili nové město **Tábor**. Husitům velel hejtman **Jan Žizka z Trocnova**. Proti husitům bylo uspořádáno **5 křížových výprav**. Všechny skončily **vítězně pro husity**. Mezi husity však začaly narůstat rozpory. **Bitvou u Lipan roku 1434 husitské vojsko zaniká**. **České země zůstaly po husitských válkách velmi zpustošené**.

Vozová hradba

Bojové vozy husité srazili k sobě, kola svázali řetězy a vytvořili tak vozovou hradbu, která sloužila jako opevnění. Vozovou hradbu využili např. ve vítězné bitvě u Sudoměře v roce 1420.

Píseň Ktož jsú boží bojovníci v Jistebnickém kancionálu

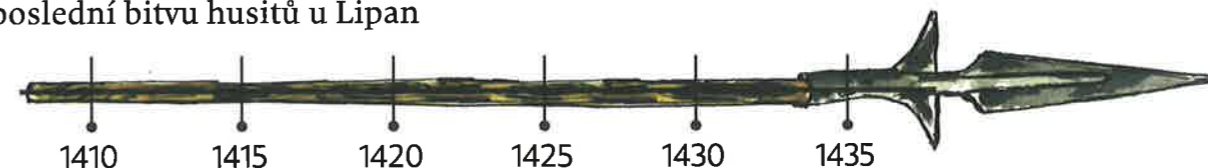
Doba husitská

1 Vyznač na časové ose.

Na obrázku vidíš husitskou zbraň zvanou sudlice ušatá. Poslouží ti jako časová osa.

Vyznač na ni:

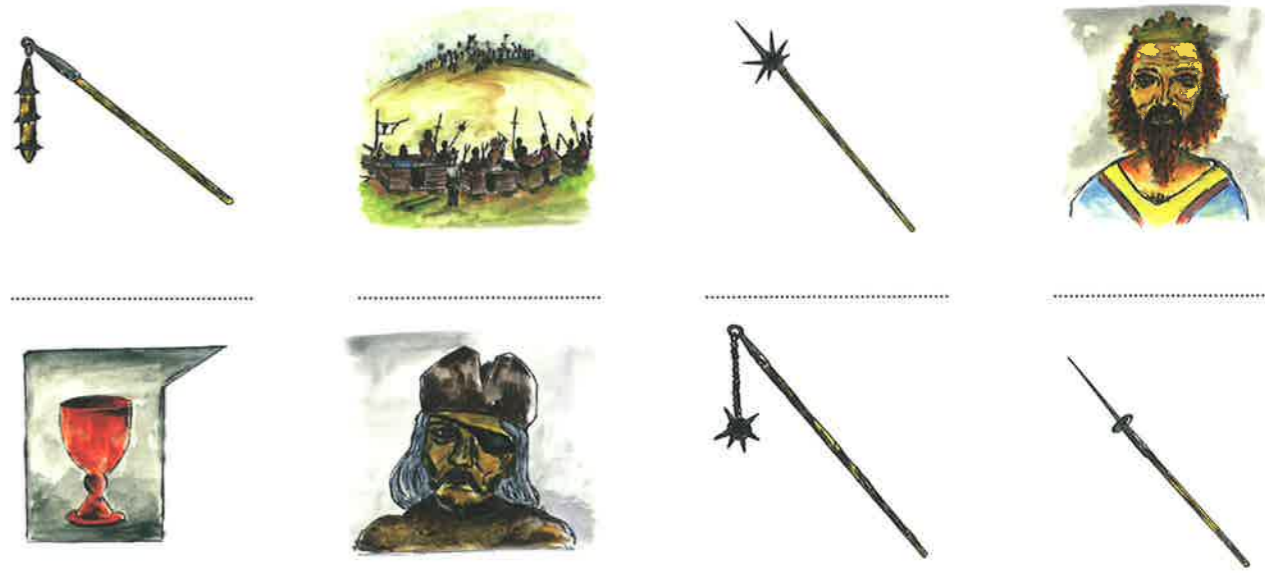
- upálení Mistra Jana Husa
- pražskou defenestraci roku 1419
- slavné vítězství husitů nad křižáky v bitvě na Vítkově roku 1420
- slavné vítězství husitů nad křižáky v bitvě u Domažlic roku 1431
- poslední bitvu husitů u Lipan

2 Dopln správně.

Dopln správné názvy k obrázkům a pak je dosad' do textu.

LIŠKA RYŠAVÁ, ŘEMDIH, VOZOVÁ HRADBA, OKOVANÝ CEP, ŠÍDLO, JAN ŽIŽKA, KALICH, KROPÁČ

Po smrti Jana Husa si příznivci jeho učení začali říkat husité. Za svůj společný symbol si zvolili Část husitů si založila vlastní opevněné město Tábor v jižních Čechách. Každý, kdo sem přišel, odevzdal svůj majetek a ten sloužil ku prospěchu všech. Husité si zde zařídili dílny, ve kterých vyráběli zbraně, např. meče,, a Prvním významným husitským vůdcem se stal hejtman V bitvách využíval pro obranu svých houfů utvořenou ze zemědělských vozů. Bojoval proti křižákům, které vedl král Češi mu přezdívali Liška ryšavá.

